

Motion till riksdagen 2016/17:2211

av **Aron Emilsson m.fl. (SD)**

Filmpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om visioner för den svenska filmpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mål för den nationella filmpolitiken, dvs. vårt ställningstagande vad gäller jämställdhetskrav och vår begäran att regeringen förtydligar yttrandefrihetsmålet, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturarvsfilmproduktioner bör vara ett mål för filmpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utmanande filmer inte behöver vara smala filmer och att det att publiken utmanas inte behöver vara någon begränsning för en films publika framgångar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om styrningen av och inflytandet över filmpolitiken, Filminstitutets roll och vår begäran att regeringen bör motivera Filminstitutets organisationsform ytterligare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av svensk film och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en förutsättningslös utredning om möjligheterna för en differentierad biografavgift för inhemsk film och utomeuropeisk film och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser mot olovlig hantering av film och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges konkurrenskraft som produktionsland genom att införa produktionsincitament för film och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småortsbiografernas framtid och deras vikt för landsbygden samt tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella filmstöd och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska filmpolitiska arbetet bör utökas och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det samiska filminstitutet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den 8 maj 2015 utannonserade kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke att filmavtalet sägs upp den 1 januari 2017. Det var regeringens första utspel kring det som skulle bli deras nya, helstatliga, filmpolitik. Regeringen kritiserades då hårt för att detta beslut saknade parlamentarisk förankring. Alice lovar att alla pusselbitar kommer att falla på plats när filmpropositionen släpps. Filmpropositionen släpps under våren 2016, och en riksdagsmajoritet röstar då emot stora delar av propositionens innehåll, bland annat förslaget om att säga upp filmavtalet.

Svensk filmpolitik är i behov av reformer och Sverigedemokraterna anser att det är bra att frågan har behandlats. Samtidigt har riksdagen underkänt regeringens förslag till lösningar på filmbranschens problem. Det gamla filmavtalet har tjänat Film-Sverige i många år, men besvarar inte alla aktuella frågor. För oss är det tydligt att bästa vägen för att nå lösningarna som filmbranschen behöver, går genom samtal och samråd mellan branschen och riksdagens partier och vi hade föredragit om regeringen inlett sin parlamentariska samrådsprocess innan de fattade beslut om att slopa filmavtalet. Vi menar att en förlängd samrådsprocess är nödvändig till dess att vi funnit en långsiktig lösning för framtidens filmproduktion i Sverige. Dessvärre ser vi att regeringen väljer att genomföra sina filmpolitik, trots att riksdagen underkänt den. I 2017 års budgetproposition motiverar regeringen detta med följande:

En livskraftig filmbransch kräver stabila ekonomiska förutsättningar. Det finns en bred samsyn, i såväl politiken som filmbranschen, om att filmavtalet inte längre är en långsiktigt hållbar lösning. Flera utredningar har sedan slutet av 1990-talet fram till i dag analyserat alternativa finansieringslösningar för filmpolitiken. Att i nuläget genomföra nya, omfattande utredningar skulle orsaka oro och instabilitet under ytterligare minst ett år och därmed skada den svenska filmproduktionen. Regeringen anser därför att den nya filmpolitiken bör utvärderas när konsekvenserna av införandet kan bedömas. Syftet bör bl.a. vara att utvärdera de ekonomiska konsekvenserna för branschens olika aktörer. (Budgetpropositionen 2017, Utgiftsområde 17, s. 34)

Vi kan utläsa att regeringen inte avser att foga sig efter riksdagens vilja, utan väljer att iscensätta en filmpolitik där de långtgående konsekvenserna är omtvistade och inte överensstämmer med regeringens ideologiska konsekvensanalys. Det innebär att regeringen, i en fråga som behandlas av demokratiministern, väljer att handla mot det beslutande organ som på högsta nivå representerar folkets intressen. Riksdagen beslutade att ytterligare utredning av filmfrågan var nödvändig och att biografmomsen inte skulle höjas. Vi förväntar oss att regeringen respekterar det beslutet, och tillgodoser de beslut som svenska folkets demokratiskt valda representanter fattat.

Framtidens filmpolitik måste försöka bemöta de svårigheter som filmbranschen står inför och filmbranschens huvudsakliga problem är att det är svårt att få filmproduktioner att gå runt ekonomiskt. Eftermarknaden har i stort sett försvunnit till

följd av den tekniska utvecklingen, som möjliggjort såväl illegal som legal spridning av film genom internet. Dessvärre inbringar inte de legala tjänster som finns för spridning av film via internet några större intäkter som kompenserar för inkomsttappet av den försvunna vhs-, dvd- och Blu-ray-försäljningen. Samtidigt kan de illegala tjänsterna distribuera upphovsrättskyddade filmer till ett obegränsat antal mottagare och då ofta med högre filmkvalité än de legala alternativen. Vi anser att regeringens svar på detta problem, det vill säga en marginell höjning av filmstöden samt ett förstatligande av filmpolitiken, är otillräckligt för att kompensera för det inkomstbortfall som drabbat filmbranschen.

För att komma till bukt med ovanstående problem krävs breda lösningar över flera politikområden. Även om regeringen har inlett samråd med bland annat Justitiedepartementet om möjligheterna till skärpt lagstiftning mot fildelning, så hade vi föredragit om den processen färdigställts innan regeringen bestämt sig för att förändra filmpolitiken. Nuvarande filmpolitiska förslag är ofullständigt vilket är en av anledningarna till att vi motsatt oss förslaget. Det är tydligt att regeringen uppfattat filmbranschens grundläggande utmaningar kring teknikutveckling, illegal nedladdning och visningsfönster, men man presenterar inga verktyg för att bemöta detta. Åtgärdsförslag saknas på grundläggande områden.

Nedan presenterar vi våra visioner för filmpolitiken och våra förslag på hur filmbranschens situation kan förbättras.

Filmstöd till kulturarvsfilm

Sverigedemokraterna anser att det bör vara ett mål att levandegöra det svenska kulturarvet, och då inte enbart genom restaurering av gamla svenska filmer, utan även genom filmatiseringar som utspelar sig i historiska svenska miljöer. Producenter av historisk film och kulturarvsfilm verkar ofta under särskilda och ibland fördröjande villkor. Genren tenderar att hamna mellan stolar i fråga om bidragsgivning. Sverigedemokraterna menar att det vore önskvärt med ett särskilt stöd riktat mot nyproduktioner som lyfter upp och levandegör den svenska historien och det svenska kulturarvet. Genom att känna vår historia känner vi oss själva; vårt gemensamma arv utgör själva fundamentet för vårt samhällsbygge. Det är vår övertygelse om att stärkta möjligheter till produktion av historisk film skulle bidra till ökad gemenskap och en mer sammanhållen nation.

Vi anser att det är bra att regeringen har för avsikt att fortsätta digitaliseringen av filmarkiven, vi anser att det är av yttersta vikt att detta arbete fortgår och kommer att bevaka att regeringen fullföljer det man åtagit sig kring detta.

Kvalitet och avgränsningar

I 2017 års filmproposition uttrycker regeringen följande: ”Värdefull svensk film ska omfatta såväl filmer med en bred målgrupp som smalare filmer som på olika sätt utmanar publiken, såväl långfilm, barn- och ungdoms-, kort- och dokumentärfilm som animation.” (prop. 2015/16:132, s. 21). Det innebär att regeringen gör en distinktion mellan bred film som är populär och smal film som utmanar publiken, underförstått innebär detta att bred film är mindre kapabel att utmana publiken. Att anta att det finns en motsättning mellan breda filmer och filmer som utmanar publiken är inte bara

märkligt utan direkt felaktigt. Klarar inte filmen av att förmedla ett budskap som utmanar publiken samtidigt som den är bra kan det bero på många olika faktorer. Det går till och med att hävda att det kan vara tvärtom, och att det är i de fall som publiken utmanas och detta görs på ett för publiken tilltalande sätt, som filmerna blir riktigt populära, på det finns flera exempel genom den svenska filmhistorien.

Angående jämställdhetskrav

Sverigedemokraterna anser att det inte bör ingå i filminstitutets målsättning att anslå medel efter könsfördelning. Bedömning av innehåll och kvalitetssäkring bör vara de primära kriterierna för huruvida en film får produktionsstöd, framför olika former av kvotering. Jämställdhet innebär för Sverigedemokraterna att män och kvinnor är lika inför lagen, har samma rättigheter och skyldigheter och att alla människor oavsett könstillhörighet har rätt och möjlighet att välja sin egen väg i livet. Vi menar således att jämställdhet per definition inte innebär att män och kvinnor måste göra exakt samma saker i exakt samma omfattning.

Av den anledningen anser vi att framtidens filmpolitik, oavsett form, inte ska ha någon målsättning för att ettera könet ska ha en bestämd minimiandel av produktionsstöden.

I sin konsekvensanalys hävdar regeringen att ”jämställdhet och mångfald i alla delar av produktionen bidrar till att stärka kvaliteten i svensk film”. Vi anser att detta inte är ett sant antagande. Sverigedemokraterna anser som sagt inte att en människas hantverksskicklighet sitter i hennes hudfärg, politiska ställningstaganden, könstillhörighet eller sexuella läggning. Om vi håller föregående ansatser för sanna påverkas inte filmernas kvalitet av procentandel kvinnor eller män som verkar i filmbranschen, utan det är andra faktorer som är avgörande för hur hög kvalitet en filmproduktion håller. Det är troligtvis filmmakarnas begåvning som är den avgörande oberoende variabeln för filmernas kvalitet.

Finansiering av ny svensk film

Filmavtalet har funnits i över 50 år som en väl fungerande modell/organisation. Dock så har vi kunnat konstatera att teknikens utveckling gjort flera hål i avtalet. Den största anledningen, och även startskottet till upphörandet av filmavtalet, är finansieringsunderskottet som årligen växte. Eftermarknaden finns inte längre kvar idag i samma utsträckning och nya modeller att laga hålen har inte prioriterats från den styrande politiken. Att förstatliga filmpolitiken återuppväcker inte eftermarknaden och regeringens förslag visar ingen vilja till att kompensera filmbranschen ekonomiskt i en nivå som täcker filmbranschens ekonomiska bortfall från eftermarknadens sjunkande försäljning. Om inte detta är möjligt kan det tyda på att ett förstatligande av filmpolitiken inte är rätt väg att gå.

Att riva upp filmavtalet är inte förankrat vare sig från politikens eller branschens sida och det löser inte heller filmbranschens problem. Även om filmavtalet haft många brister de senaste åren är det ogenomtänkt att riva upp filmavtalet så nära inpå innan det löper ut utan att ha kunnat presentera ett genomtänkt ersättningsförslag. Ett avtal som löper kontinuerligt, oavsett politisk styrning, bör rimligtvis även ha en så bred politisk förankring som möjligt. Detta visar sig nu inte vara fallet.

Vi Sverigedemokrater vill se ett moderniserat filmavtal. Med det menar vi att de hål som vi har kunnat identifiera i nuvarande filmavtal måste lösas med hållbara och starka lösningar. Grundtanken med att både staten och branschen finansierar filmpolitiken är något vi stödjer. Det innebär inte att framtidens filmavtal behöver vara utformat som dagens och vi anser att filmavtalets framtida utformning bör utredas där ömsesidigt engagemang finns från såväl branschens som statens sida. Om det betyder en helt annan form av filmpolitiskt samarbete med branschen är vi öppna för att titta på sådana lösningar efter att våra föreslagna utredningsförslag för framtidens filmavtal presenterats.

För att täppa igen dessa hål så bör vi fokusera på den delen av filmbranschen som fungerar. Filmavtalet tecknades med såväl biograferna som leverantörerna till eftermarknaden. Som vi nämner ovan så har eftermarknaden försvunnit vilket inneburit att den enda kommersiella avtalsparten inom filmavtalet faktiskt levererar betydande summor till den svenska filmpotten är biograferna. Därför föreslår vi en förutsättningslös utredning av en differentierad biografavgift för inhemsk film och utomeuropeisk film. Det skulle kunna ge den svenska filmen ett välbehövligt tillskott samtidigt som det ökar svensk films inhemska konkurrenskraft. Sverigedemokraterna är initialt beredda att diskutera statens möjlighet att anslå en medeltillökning i paritet med den ökning som branschen lyckas inbringa genom ovanstående förslag.

Insatser mot olovlig hantering av film

Det är politikens uppgift att försöka finna sätt att strama åt och skärpa lagstiftningen kring olovlig visning och hantering av film. Sverigedemokraterna anser att regeringen borde ha väntat med att presentera sin nya filmpolitik till efter de rundabordssamtal som Kulturdepartementet inlett med aktörer som är berörda av olovlig hantering av upphovsrättsskyddat material nått några slutsatser och lett till samråd med Justitiedepartementet. Eftersom den olovliga hanteringen av film är en del av kärnproblemet för filmindustrin hade det varit lämpligt om förslag till ny lagstiftning på området presenterats innan man sa upp filmavtalet. Då grundproblematiken är så omfattande borde man rimligtvis ha beaktat detta också i nya filmpolitiken.

Vi anser att filmbranschen bör åta sig att försöka förse marknaden med legala digitala visningslösningar som kan konkurrera och leverera en bättre film och konsumentupplevelse än de illegala lösningarna. De så kallade svarta fönstren bör elimineras som en förebyggande åtgärd mot piratkopiering och illegal spridning. Undersökningar har visat att konkurrenskraftiga legala alternativ kan konkurrera ut illegal fildelning, och detta har skett i Norge på musikområdet. Även om den politiska makten kan skärpa lagstiftningen på fildelningsområdet så är troligtvis den mest effektiva lösningen mot illegal kopiering att filmbranschen efterliknar det musikbranschen klarat av, det vill säga skapa ett konkurrenskraftigt legalt visningsfönster med stort och brett utbud. Vi uppmanar branschen att börja tänka i samma banor som musikbranschen gjort och försöka lösa problematiken av egen kraft.

Sveriges konkurrenskraft som produktionsland

I flera europeiska länder har man med framgång infört produktionsincitament för film. Produktionsincitamentens form varierar länder emellan, men en populär modell är det så

kallade rabattsystemet som ger en procentuell rabatt på alla produktionskostnader. Sverige har redan gått miste om flertalet internationella och inhemska filmprojekt på grund av konkurrensen från andra länder – detta trots att Sverige har de intressanta miljöerna, en god infrastruktur och den kompetens som krävs för filmproduktion i världsklass. I maj 2015 publicerades, på uppdrag av filmbranschen, en rapport som utreder möjligheterna för produktionsincitament i Sverige.¹ Rapporten förordar att Sverige bör införa en rabatt om 20 procent på filmproduktion. Denna åtgärd är väl beprövad i ett flertal länder och har visat sig vara självfinansierande. Det är också en åtgärd som efterfrågas av svenska filmproducenter. Ett produktionsstöd kan stärka svensk filmindustri i den internationella konkurrensen och ta bort de barriärer som finns för filmproduktion i Sverige. Riksdagen har ställt sig bakom detta förslag och tillkännagett detta för regeringen, vi förväntar oss att regeringen snarast tar tag i frågan, och påbörjar den utredning som ska utreda införandet av produktionsincitament i Sverige.

Småstadsbiografernas framtid

Sverigedemokraterna anser att regeringen noggrannare bör utreda hur deras föreslagna momshöjning påverkar småortsbiograferna. Många småortsbiografer har larmat om att de inte kommer kunna upprätthålla sin verksamhet efter momshöjningen och dessa biografer är i många fall kulturförmedlaren på orten. Sverigedemokraterna anser att kulturlivet på landsbygden ska leva och småstadsbiografernas vara spelar en viktig roll i detta. Det stöd som regeringen lovat till småortsbiograferna är tidsbegränsat, samtidigt som den formen av subventioner skapar barriärer för biografer som befinner sig i gränslandet mellan att klassas som småortsbiograf och mellanstor biograf. Regeringen bör arbeta fram ett bättre förslag för att värna om småortsbiograferna och gå igenom finansieringsfrågan ännu en gång för att utvärdera om en momshöjning verkligen är bästa vägen att gå. Eftersom riksdagen motsatt sig regeringens föreslagna höjning av biografmomsen förväntar vi oss att regeringen inte höjer biografmomsen den 1 januari 2017.

Nationella filmstöd

Hur stödgivningen tar form är en komplicerad process som ständigt är under förändring. Vi anser att utformningen av stödsystem och hur beslut kring stöd fattas bör vara en fråga för filminstitutet att avgöra i samråd med branschen. Det ger stödgivningen den flexibilitet som krävs i det föränderliga medie- och filmlandskapet. Stöden bör utgå från den nationella filmpolitiska visionen och de filmpolitiska målen, men detaljerna för hur detta ska gå till bör inte detaljstyras av politiker.

Stöd för spridning och visning

Regeringen förespråkar textning på språk ”vanligt förekommande av personer som nyligen kommit till vårt land” och anser att filminstitutet bör överväga att införa detta. Principiellt går det emot vår syn på integrationsarbete och vi anser att det svenska stödet

¹ Olsberg•SPI, 2015. A production incentive for Sweden, u.o.: u.n.

för film enbart bör rikta sig mot insatser på det svenska språket eller något av våra minoritetsspråk.

Nordisk filmsamverkan

Utökad nordisk samverkan

För Sverigedemokraterna är det naturligt att söka en utökad samverkan med övriga nordiska länder. I 2016 års filmproposition anförs det att den svenska marknaden är för liten för att kunna upprätthålla en levande filmindustri utan statligt stöd.

Sverigedemokraterna delar denna verklighetsbeskrivning, samtidigt har vi genom åren haft ett nordiskt samarbete på filmområdet. Vi vill att detta samarbete ska utvidgas. En sammanhållen nordisk marknad innebär större möjligheter för de nordiska ländernas filmindustrier att stå på egna ben. Filmindustrins konstnärliga frihet är beroende av dess självständighet. Det innebär att den konstnärliga friheten skulle öka desto närmare filmindustrin är en marknad som klarar av att bära sig själv.

Vidare innebär ett utökat nordiskt samarbete en positiv påverkan på det nordiska samarbetet i sin helhet samtidigt som det kan förbättra den nordiska språkförståelsen. Den nordiska språkförståelsen är på tillbakagång och vi räds att detta kommer att påverka våra handelsförbindelser negativt. De nordiska länderna är våra närmaste handelspartners och ett stärkt nordiskt samarbete stärker de nordiska ländernas ekonomier. Därav är en fördjupad nordisk filmsamverkan inte bara av kulturpolitisk vikt, utan även en positiv faktor för den gemensamma näringslivsutvecklingen.

Internationella Samiska filminstitutet

Internationella Samiska filminstitutet med säte i Kautokeino representerar samerna i Norge, Sverige och Finland. I dagsläget ger endast norska stortinget och norska sametinget ekonomiska medel till filminstitutet, samtidigt som svenska samer och produktionsbolag är delaktiga i projekt och produktioner som institutet står för. Nordiska rådet har rekommenderat de nordiska länderna att samfinansiera filminstitutet, vilket vore positivt då det är en gemensam nordisk angelägenhet och institutet har en ambition att verka internationellt. Vi anser att den svenska regeringen i mötet med övriga regeringsrepresentanter i Nordiska ministerrådet bör argumentera för att Nordiska rådets hållning bör anammas för att eftersträva en samnordisk finansiering. Till dess en sådan lösning är på plats, anser vi att regeringen bör se över vad Sverige kan göra från nationellt håll.

Samisk film är viktig dels ur ett kulturellt perspektiv, dels som verktyg för att berätta och gestalta samernas ställning i samhället, samisk historia, traditioner och språk. För att ge förutsättningar för institutet att verka och utvecklas i rätt riktning är det av vikt att även Sverige tar ett ansvar för detta som en del i hela Sveriges filmpolitik. Då både Sverige, Norge och Finland har samisk befolkning ger institutet även stora möjligheter för nordiskt samarbete på flera plan. Samiska filminstitutet utgör en viktig del i arbetet med att bevara och förvalta den samiska kulturen i Norden.

Angelika Bengtsson (SD)

Sara-Lena Bjälkö (SD)

Cassandra Sundin (SD)